

REFERAT af Skovtroldens botanikekskursion på Houens Odde d. 10. juni 2023

v/ Jesper (JeR) og ca 22 deltagere i strående sol og behagelig luftning.

Fra P-pladsen var valgt vejen højre om center-bygningerne, så vi ved begyndelsen – foruden til planterne – ville få en smuk udsigt ned over Eltang Vig.

Vi begyndte allerede i hegnet ved P-pladsen, hvor vi sammenlignede løvet på 2 hvid-blomstrende skærmpanter. Begge med 3 x fjersnitdelte blade, men hvor den ene havde skarpkantede bladflige og den anden mere blødt afrundede bladflige. Sidstnævnte havde tillige kraftigt rødfarvet og rødpletet stængel som advarsel om giftighed! »Alm. Hulsvøb« (*Chaerophyllum temulum* L.) er giftig, men næppe så giftig, som den med sine pletter og hvad navngiveren Linné signalerer med "artsepiteket" *temulum = bedøvende* og som man derfor tidligere har troet. Men den kan forårsage lokal hudirritation. Den førstnævnte er »Vild Kørvel«, som kendes som "grøftekanternes brudeslør" i maj. Den er ikke giftig, men egner sig dog ikke til spisebrug.

»Vild Kørvel« og »Alm. Hulsvøb« side om side i hegnet

Kun få skridt får vi lov til at avancere førend, der på ny er noget at bemærke og fortælle om: Græsser! Ikke navne! – men vækstformer, idet blomsterstandens art er det første, der spørges om, hvis man vil "nøgle" sig frem til navnet på et græs: *Topgræs?* *Duskgræs?* eller *Aksgræs?* Topgræsserne har blomsterne, som er samlet i småaks (evt. flere småaks sammen) siddende på lange stilke udgående fra en synlig hovedakse, mens stilkene hos dusk-græsserne er så korte at blomsterstandens hovedakse er skjult. Aksgræsserne har småaksene siddende direkte på den synlige blomsterstands-akse. [Allerede på dette stadium er det ikke helt nemt :- (]. Vi så adskillige topgræsser, som bare en passant blev nævnt med navn: »Draphavre«, »Alm. Hundegræs«, »Eng-Rapgræs«, »Rød Svingel«, »Fløjlgræs« samt »Blød Hejre«. Af dusk-græs, kun »Eng-Rævehale« – og en deltager fandt lidt efter også et aks-græs til os: »Alm. Rajgræs«. En stor bestand af et gyldent skinnende græs med hængende, langstakkede småaks i lange tynde grene kunne vi ikke gå upåagtet forbi: »Gold Hejre« (topgræs).

Forinden blev der efterspurgt forklaring på et par kraftige planter med store, brede, ovale mørkegrønne blade. Det var »Butbladet Skræppe« – stadig kun i begyndende blomstring, hvor der for en helt sikker bestemmelse kræves fuldt udviklede blomster eller gerne i frugstadiet. (Et spørgsmål om "bruskkorn" og frynser eller ej på blomsterbladene).

Kavalkade af græsser

Det dejlige vejr. Den store artsrigdom af græsser. Den smukke udsigt og de mange deltagere medførte en tiltagende spredning af flokken, så ikke alle så og hørte præsentationen af »Kløftet Storkenæb« fra vejrabatten, ligesom tuerne af »Mellembrodt Star« nok heller ikke fangede alles opmærksomhed?

I vejrabatten blev også spottet en »Gedeskæg«, som gav anledning til en vigtig præcisering. – For hvilken art af Gedeskæg? Eng-Gedeskæg eller Småkronet Gedeskæg? Den sidstnævnte er den almindeligste; den storkronede er mere sjælden, – men de forekommer begge her i Sydøstjylland. Artsbestemmelsen skal foregå i fuld sol midt på dagen (!) – for først da lukker blomsterne sig helt op. Det er nemlig et spørgsmål om kronbladernes længde i forhold til bægerbladene. Omtrent lige lange: Eng-Gedeskæg! Kronbladene kun 2/3 af bægerbladernes længde: Småkronet. Her var det tydeligt: »Småkronet Gedeskæg«

»Småkronet Gedeskæg«

»Pyrenæisk Storkenæb«

Jeg håber, at de fleste stadig fulgte opmærksomt med, for i kanten af læhegnet stod et par flotte eksemplarer af »Pyrenæisk Storkenæb«, som med de "5-øre"-store rødlilla blomster og de runde, fliget-lappede håndsniittede blade, er det (for de "let-øvede") en nemt genkendelig Storkenæb-art. Endelig bød – med få skridts mellemrum – et par rødligt blomstrende kløverarter sig til i vejsiden. Dem skulle vi lige have med til finurlig sammenligning og adskillelse: Umiddelbart hinanden

meget lig, men med vigtige arts-adskillende kendetegn: "Blomsterhoved med rødlig blomster på en cm-lang bladløs stilk og jævnt tilspidsede fodflige" er gode kendetegn for »Bugtet Kløver«, mens »Rød Kløver« har "blade helt op under blomsterhovedet med mere rosenrøde blomster, og fodfligene spidser brat til i en børsteformet spids".

Bugtet Kløver med stilket blomsterhoved og jævnt tilspidsede fodflige

Rød Kløver med ustilket blomsterhoved og brat tilspidsede fodflige

Da vi nu efter 500 meters langsom fremdrift ad den solbeskinnede markvej efter vel 1 1/2 time var nået ned til det kølende skovbryn og de sidste 1000 meter af udturen foregik på en bred og jævn, grusbelagt kørevej blandt højstammede bøgetræer på kanten af et stærkt skrånende terræn ned mod Eltang Vig, som skimtedes mellem træerne, kom der så stor spredning i deltagerflokk, at den planlagte præsentation af den flora, som vi passerede, kun sporadisk kom de tilstedeværende til gode, idet turlederen uvægerlig kom til at befinde sig i bagtroppen.

Vi var nu kommet ind til bøgeskovsfloraen og blev mødt af et flot tæppe af en velkendt Vikke-art: "Den med knækket" på småbladernes bladrand af de ligefinnede blade med slyngtråd og de "støvet-blå" ærteblomster i en stillet klase: »Gærde-Vikke«

Bestand af »Gærde-Vikke«

Der var nu opstået så stor spredning i gruppen, at kun det mest spektakulære fik flere til at standse op. Det kom en plante i vejkanthen med en roset af "rabarberblad-store" blade til. En høj stængel med stilkede kugleformede kurve med endnu ikke udsprungne blomster, men med stive hagekrummede kurvblade, som mindede om "burrer" – hvad det også var. – Men hvilken Burre-art? De store mørkegrønne blade var hvidfildede på undersiden, men det afgørende for artsbestemmelsen var, at bladstilken var hul, hvilket er et af kendetegnene for »Skov-Burre«, som bliver en anseelig > 1 meter høj grenet plante og er almindelig her i Østjylland.

Herefter løb gruppen den (for) langsomme turler af hænde og blev til et antal "spredt selvrådende skovvandrere", da man bare kunne følge vejen til det udpegede endemål: Bænk-/bord ved P-plads ovenfor en dæmning ud i Eltang Vig.

Undervejs passeredes adskilligt, som kunne have været udpeget og omtalt, men som jo også bare kunne iagttages på vandringen: »Knoldet Brunrod«, »Skov-Skræppe«, en blandet bevoksning af »Gærde-Vikke« og »Krat-Fladbælg« med »Læge-Ærenpris« i nærheden. Den spinkle »Lund-Rapgræs« med de vandret udstående smalle blade ("Løjtnant-skuldre"), karakteristisk forekommende i forblæste skovkanter, blev forevist enkelte ligesom også en udbredt bevoksning på en skråning af et græs med bløde lysgrønne blade og en luftig top med enlig-siddende småaks: »Enblomstret Flitteraks«. Flere har nok bemærket den karakteristiske skærmpolte med hvide blomster samlet i kuglerunde hoveder for enden af skærmgrene og med mørkegrønne, langstilkede håndfligede grundblade: »Sanikel« er almindelig i muldrige skove. »Skov-Star« i rabatten og den spinkle »Akselblomstret Star« i en fugtig grøft har nok undgået de flestes opmærksomhed.

Heldigvis havde deltagerne fundet frem til og sat sig til rette med frokosten på bænk-/bord eller i solen på den nedenfor liggende smalle strandbred ved en bevokset rest af den dæmning, (som efter 100 års mere eller mindre vellykket afvanding og opdyrkning af havbunden i Eltang Vig), af en julestorm i 1978 blev gennembrudt, hvorved vigen igen blev en sidegren af Kolding fjord.

»Sanikel«

»Krat-Fladbælg« og »Gærde-Vikke«

En tiltrængt frokostpause ved turens endemål (Andre deltagere sad nedenfor på strandbredden)

Turprogrammet sluttede ude på dæmningen med forevisning for eventuelt stadig interesserede af »Sød Astragal«, en ærteblomstret plante med uligefinnede blade, som smager af sød lakrids! Her kunne vi også se »Vild Løg«, »Mark-Forglemmigøj« og »Hvid Okseøj«. »Tandfri Vårsalat« kun som afblomstret.

På hjemturen ad samme vej kunne flora-iagttagelserne suppleres og repeteres. Det havde været en dejlig solrig sommerdag med forfriskende luftning.

»Sød Astragal«

Hjemtur